

Bedre bredbånd og mobildækning

i hele Danmark

Marts 2013

Regeringen

Bedre bredbånd og mobildækning

i hele Danmark

Indhold

Bedre bredbånd og mobildækning i hele Danmark	7
1. Ny bredbåndsmålsætning	11
1.1 Mindst 30 Mbit/s upload til alle i 2020	
2. Initiativer i relation til regulering	12
2.1 Smart brug af frekvenser til trådløst og mobilt bredbånd	
2.2 Bedre bredbåndsforbindelser på Bornholm	
2.3 Bedre konkurrencevilkår på bredbåndsområdet	
2.4 Bedre vilkår for udrulning af højhastighedsforbindelser	
2.5 Individuelt valg af tv-distributør	
3. Initiativer i relation til udbydere	17
3.1 God markedsføringsskik på teleområdet	
4. Initiativer i relation til kommuner og regioner	18
4.1 Bedre kommunale muligheder for bredbåndsudrulning	
4.2 De regionale vækstfora som katalysator for bedre dækning	
4.3 Mere information og vejledning til kommuner og regioner	
5. Initiativer i relation til forbrugerforhold	23
5.1 Ny brugerbaseret bredbåndsmål	
5.2 Mere detaljeret mobil- og bredbåndskortlægning	
5.3 Nøddrift af bredbåndsforbindelser ved konkurstilfælde	
Bedre mobildækning	26
6. Initiativer i relation til regulering	26
6.1 Bedre muligheder for mobilantennener i åbent land	
6.2 Klare rammer for kommuners udlejning	
6.3 Bedre indendørs mobildækning ved nybyggeri	
6.4 Dansk standard for master	
7. Initiativer i relation til mobilsekskaberne	32
7.1 Bedre indendørs mobildækning	
7.2 Bedre lejevilkår og deling af mobilmaster	
8. Initiativer i relation til kommunerne	34
8.1 Dækningskrav i offentlige indkøb	
8.2 Dialog og større kommunalt fokus på mobildækning	
9. Initiativer i relation til forbrugerforhold	37
9.1 Bedre information om mobiltelefoners modtagerforhold	

Bedre bredbånd og mobildækning i hele Danmark

Regeringen ønsker en digital infrastruktur i verdensklasse som grundlag for øget digitalisering og vækst i hele Danmark.

E-handel og offentlige digitale selvbetjeningsløsninger er eksempler på digitale løsninger, som danskerne i dag tager som en selvfølge. Men anvendelse af digitale løsninger rummer fortsat store muligheder for at skabe øget effektivitet og innovation i samfundet til gavn for både borgere, virksomheder og det offentlige.

For danske virksomheder kan digitalisering øge produktiviteten og konkurrenceevnen. Digitalisering skaber desuden helt nye muligheder for innovation. Fx når tjenester som Skype, YouBio og en række sociale medier ændrer de digitale brugsvaner og skaber nye markeder.

Den digitale infrastruktur skal også bidrage til, at IKT og ny teknologi udnyttes bedre til at modernisere og effektivisere den offentlige service i fx folkeskoler, ældreplejen og sundhedsvæsenet.

Regeringen har nedsat et vækstteam for IKT og digital vækst. Vækstteamet fokuserer på, hvordan vi understøtter stærke IKT-erhverv i Danmark, og på hvordan vi giver bedre muligheder for, at dansk erhvervsliv kan styrke sin konkurrenceevne og vækst gennem øget brug af digitalisering. Den digitale infrastruktur indgår også i Vækstteamets arbejde.

Danmark har en veludviklet digital infrastruktur. Mobildækningen med 3G er på linje med de bedste lande i Europa.¹ Det samme gælder den danske bredbåndsinfrastruktur. For eksempel har ca. 83 pct. af alle danske husstande og virksomheder adgang til bredbåndsforbindelser med downloadhastigheder på mindst 30 Mbit/s, og vi er i top 3 blandt OECD-landene målt på antallet af bredbåndsforbindelser pr. 100 indbyggere.²

Regeringen har som målsætning, at alle husstande og virksomheder skal have adgang til bredbåndsforbindelser på mindst 100 Mbit/s i 2020. Denne målsætning skal bidrage til at skabe god adgang til den digitale infrastruktur, uanset hvor man bor. Og vi er godt på vej mod at realisere målet. Bredbåndskortlægningen fra december 2012 viser, at 65 pct. af alle danske husstande og virksomheder i dag har mulighed for at få en 100 Mbit/s-bredbåndsforbindelse. Mobilkortlægningen fra december 2012 viser, at borgere i 477 ud af i alt 586 postnumre har en udendørs mobiltaledækning på mere end 99 pct.

Der er imidlertid regionale og lokale forskelle i den digitale infrastruktur, og der er fortsat områder, hvor virksomheder og forbrugere ikke kan få den mobilforbindelse eller den bredbåndshastighed, de ønsker. Med dette udspil vil regeringen fremme god mobiltale- og bredbåndsdækning i hele landet og dermed give mulighed for at høste gevinsterne ved den digitale udvikling.

Det skal **for det første** ske ved, at det offentlige har fokus på at stille dækningskrav i forbindelse med auktioner og indkøb, som kan fremme bedre mobil- og bredbåndsdækning i hele Danmark. Regeringen har allerede i forbindelse med auktionen over 800 MHz-frekvenserne stillet dækningskrav, og regeringen vil også ved fremtidige frekvensauktioner have fokus på at stille dækningskrav. Kommunerne kan ligeledes stille dækningskrav i områder med dårlig dækning i forbindelse med kommunale indkøb af bredbånds- og mobilforbindelser.

For det andet vil regeringen forbedre rammerne for branchens fortsatte investeringer i bredbånds- og mobiltaledækning. Regeringen vil gøre op med urimelige lejepriser for grunde til mobilmaster og gøre det nemmere at opsætte antenner i landområder og ved kysterne.

¹ Digital Agenda Scoreboard 2010.

² Danmark har 38,3 bredbåndsforbindelser pr. 100 indbyggere, OECD, juni 2012.

For det tredje vil regeringen arbejde efter en ny, ambitiøs 2020-målsætning for uploadhastigheder på bredbånd i hele landet. Uploadhastigheder er vigtige for den digitale vækst, og målsætningen afspejler at virksomheder og borgere i stigende grad skal kunne skabe og dele indhold på nettet.

For det fjerde har regeringen fokus på, at det skal være gennemsigtigt for forbrugerne, hvilke ydelser de får leveret. For eksempel vil regeringen arbejde for en europæisk mærkningsordning for mobiltelefoners antennekvalitet og en mere detaljeret opgørelsesmetode for bredbåndskortlægningen, så der gives bedre viden om bredbåndsdækningen lokalt.

Rammerne for den digitale infrastruktur er det telepolitiske forlig fra 1999, hvor markedet som udgangspunkt forestår udbygningen af den digitale infrastruktur på teknologineutrale rammevilkår. Erhvervs- og vækstministeren indgik 10. februar 2012 en aftale med KL, Danske Regioner og mobilsekskaberne om at fremme mobiltaledækningen i Danmark.

Opgaven med at skabe bedre bredbåndsforbindelser og mobildækning skal løftes i samarbejde mellem offentlige og private aktører. Initiativerne i dette udspil er derfor rettet mod både statslig regulering, telebranchen, regioner, kommuner og forbrugerne.

Regeringen vil i 2017 gennemføre et review for at evaluere, hvorvidt regeringens kommende initiativer er tilstrækkelige med henblik på opnåelsen af de overordnede målsætninger.

Oversigt over konkrete initiativer

Hurtigt bredbånd til flere

1. Ny bredbåndsmålsætning

- 1.1 Mindst 30 Mbit/s upload til alle i 2020

2. Initiativer i relation til rammebetingelser

- 2.1 Smart brug af frekvenser til trådløst og mobilt bredbånd
- 2.2 Bedre bredbåndsforbindelser på Bornholm
- 2.3 Bedre konkurrencevilkår på bredbåndsområdet
- 2.4 Bedre vilkår for udrulning af højhastighedsforbindelser
- 2.5 Individuelt valg af tv-distributør

3. Initiativer i relation til udbydere

- 3.1 God markedsføringsskik på teleområdet

4. Initiativer i relation til kommuner og regioner

- 4.1 Bedre kommunale muligheder for bredbåndsudrulning
- 4.2 De regionale vækstfora som katalysator for bedre dækning
- 4.3 Mere information og vejledning til kommuner og regioner

5. Initiativer i relation til forbrugerforhold

- 5.1 Ny brugerbaseret bredbåndsmål
- 5.2 Mere detaljeret mobil- og bredbåndskortlægning
- 5.3 Nøddrift af bredbåndsforbindelser ved konkurstilfælde

Bedre mobildækning

6. Initiativer i relation til rammebetingelser

- 6.1 Bedre muligheder for mobilantennor i åbent land
- 6.2 Klare rammer for kommuners udlejning
- 6.3 Bedre indendørs mobildækning ved nybyggeri
- 6.4 Dansk standard for master

7. Initiativer i relation til mobilselskaberne

- 7.1 Bedre indendørs mobildækning
- 7.2 Bedre lejevilkår og deling af mobilmaster

8. Initiativer i relation til kommunerne

- 8.1 Dækningskrav i offentlige indkøb
- 8.2 Dialog og større kommunalt fokus på mobildækning

9. Initiativer i relation til forbrugerforhold

- 9.1 Bedre information om mobiltelefoners modtagerforhold

Hurtigt bredbånd til flere

Adgang til højhastighedsbredbåndsforbindelser er blevet en forudsætning for etablering af erhvervsvirksomheder. Endvidere stiller borgerne i stigende grad krav om adgang til bredbåndsforbindelser med højere hastigheder på både download og upload.

Derfor er det positivt, at en stor og stigende del af de danske husstande og virksomheder har adgang til bredbånd med høje hastigheder. 65 pct. af husstande og virksomheder har således mulighed for at få en bredbåndsforbindelse på mindst 100 Mbit/s download. Men der er fortsat områder, hvor den danske bredbåndsinfrastruktur kan blive bedre. Der er en mindre gruppe borgere og virksomheder, spredt ud over hele landet, der i dag kun kan få en bredbåndsforbindelse med relativt lave hastigheder. Endvidere er de digitale forbrugsvaner under forandring, og adgangen til bredbåndsforbindelser med gode uploadhastigheder er af stigende betydning.

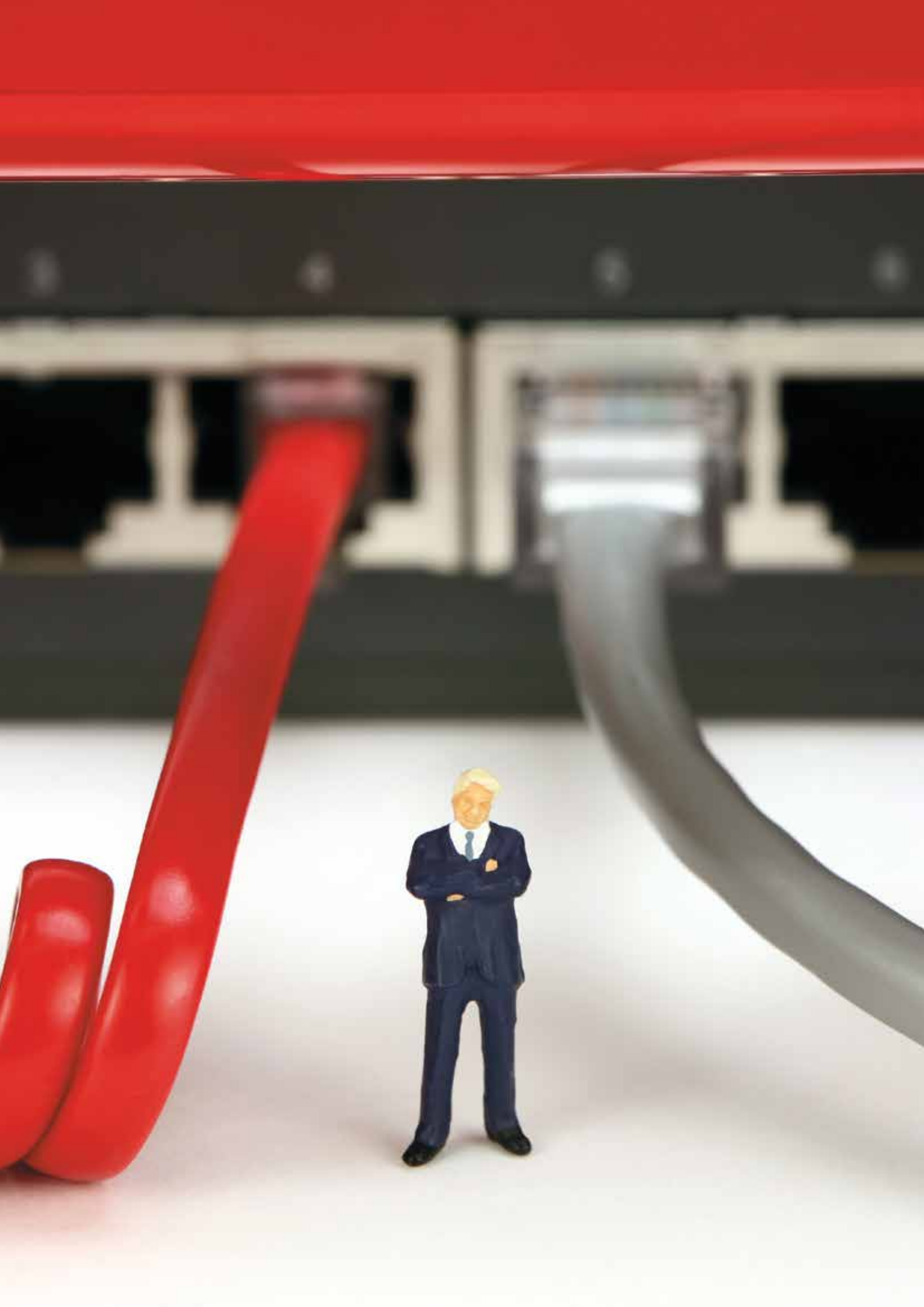
For at forbedre udrulningen af bredbåndsinfrastruktur har regeringen stillet dækningskrav i den nyligt afholdt 800 MHz-auktion. Dækningskravet vil bidrage til, at 99,8 pct. af alle husstande, virksomheder og sommerhuse i 207 postnumre senest i 2015 vil kunne få adgang til mobilt bredbånd med en oplevet hastighed på minimum 10 Mbit/s. Bredbåndshastighederne i nettene forventes desuden at blive forøget betragteligt de kommende år som følge af den teknologiske udvikling.

Ved fremtidige frekvensauktioner vil dækningskrav forsat kunne medvirke til bedre mobil- og bredbåndsdækning i hele Danmark. I henholdsvis 2016 og 2018 vil der skulle gennemføres auktioner over frekvenser i henholdsvis 1800 MHz-frekvensbåndet og 900 MHz-frekvensbåndet, som er velegnede til mobilt bredbånd og mobiltale.

Med dette udspil vil regeringen styrke kommunernes mulighed for at fremme den lokale bredbåndsdækning, særligt i de områder, hvor dækningen i dag er dårligst. Der vil bl.a. blive udarbejdet et cirkulære/vejledning til erhvervsfremmeloven, som skaber klarhed om kommunernes muligheder for at øge bredbåndsdækningen i forbindelse med offentlige indkøb.

Regeringen tager ligeledes initiativ til at styrke bredbåndsinfrastrukturen yderligere med henblik på at understøtte fremtidige bredbåndsbehov. Det skal bl.a. ske ved at sætte en ambitiøs målsætning for adgangen til bredbånd med høje uploadhastigheder til alle.

Endelig vil regeringen tage en række initiativer, der skal skabe bedre forhold og større gennemsigtighed for forbrugerne. Blandt andet vil der blive set på muligheden for at forbedre de eksisterende bredbånds- og mobilkortlægninger, så borgere, virksomheder og offentlige myndigheder får bedre indsigt i bredbåndsdækningen på lokalt niveau.

1. Ny bredbåndsmålsætning

1.1 Mindst 30 Mbit/s upload til alle i 2020

Fremtidens tjenester og forbrugsvaner hos borgere og virksomheder vil i endnu højere grad stille krav til de hastigheder, vi kan sende data med – såkaldte uploadhastigheder. I dag ønsker borgere og virksomheder at dele og skabe indhold på nettet. Det drejer sig fx om billeder, videoer og lagring af data (cloud computing).

Uploadhastigheder kan også i stigende grad komme til at spille en rolle i forhold til modernisering af den offentlige sektor, fx ved udrulning af velfærdsteknologiske tjenester, der anvender videobaseret kommunikation. Med dette udspil fastsætter regeringen derfor et mål om, at alle husstande og virksomheder skal have adgang til en bredbåndsforbindelse med hastigheder på mindst 30 Mbit/s upload i 2020.

En undersøgelse foretaget for Erhvervsstyrelsen om husstande og små virksomheders bredbåndsbehov frem mod 2020,³ estimerer, at behovet for uploadhastigheder i 2020 vil være mellem 20 og 50 Mbit/s. Undersøgelsen estimerer desuden, at mindre virksomheder og digitale familier med et normalt forbrug vil have behov for uploadhastigheder på omkring 30 Mbit/s. I dag har 39 procent af alle husstande og virksomheder mulighed for at få en bredbåndsforbindelse med uploadhastigheder på 30 Mbit/s.

Med målsætningen sætter regeringen et ambitiøst, men realistisk, mål for den fremtidige digitale infrastruktur. Målsætningen gælder alle virksomheder og husstande i Danmark, så hele landets digitale infrastruktur bliver løftet. Regeringen vil derved bidrage til, at Danmark kan bevare sin position blandt de førende digitale nationer. Målsætningen skal opfyldes inden for rammerne af det gældende teleforlig og tage udgangspunkt i principperne om, at udrulningen skal være markedsbaseret og teknologineutral.

Den årlige bredbåndskortlægning vil løbende følge udviklingen i adgangen til højhastighedsbredbånd.

Regeringen arbejder efter en målsætning om, at alle husstande og virksomheder skal have adgang til bredbåndsforbindelse med mindst 100 Mbit/s download i 2020.

Fremtidens tjenester og forbrugsvaner hos borgere og virksomheder vil i endnu højere grad stille krav til de hastigheder, vi kan sende data med. Regeringen fastsætter derfor et mål om, at alle husstande og virksomheder skal have adgang til en bredbåndsforbindelse med mindst 30 Mbit/s upload i 2020. Dette skal ske gennem en markedsbaseret udrulning.

2. Initiativer i relation til regulering

2.1 Smart brug af frekvenser til trådløst og mobilt bredbånd

Datatrafikken på de mobile net er fra slutningen af 2010 til slutningen af 2012 steget med over 130 pct., og udviklingen forventes at fortsætte. Nye tekniske standarder for mobilt bredbånd forventes at gøre det muligt at opnå væsentlig højere hastigheder på trådløst og mobilt bredbånd. Gennem brug af dækningskrav ved frekvensauktioner kan mobilt bredbånd bidrage til at skabe bedre dækning i områder, hvor dækningen er mindre god. Samtidig er det vigtigt, at der er tilstrækkeligt med frekvenser til rådighed.

Regeringen har stillet dækningskrav i 800 MHz-auktionen. Det bidrager til, at 99,8 pct. af alle husstande, virksomheder og sommerhuse i 207 postnumre senest i 2015 har adgang til mobilt bredbånd med en oplevet hastighed på minimum 10 Mbit/s. Ved fremtidige frekvensauktioner vil dækningskrav fortsat kunne medvirke til bedre bredbåndsdækning i Danmark. I henholdsvis 2016 og 2018 skal der gennemføres auktioner over frekvenser i henholdsvis 1800 MHz-frekvensbåndet og 900 MHz-frekvensbåndet, som er velegnede til mobilt bredbånd og mobiltale.

For at fremme bedre bredbåndsdækning vil regeringen have fokus på at stille dækningskrav ved kommende frekvensauktioner. Regeringen vil samtidig arbejde for, at der i fremtiden er flere frekvenser, der kan anvendes til trådløst og mobilt bredbånd.

Reguleringen af anvendelsen af frekvensbånd koordineres internationalt. Regeringen arbejder for at identificere yderligere frekvenser i bl.a. 1,5 GHz- og 2,3 GHz-området, som vil kunne anvendes til at udbyde mobile bredbåndstjenester. Desuden forventes det, at det i internationalt regi i 2015 besluttes at åbne op for brug af mobilt bredbånd i dele af frekvensbåndet 470-790 MHz i Europa. Interessant i den sammenhæng er den del af frekvensbåndet, som ligger i 700 MHz-frekvensbåndet, da det vil være særligt velegnet til at skabe dækning med bredbånd i yderområder.

Udfordringen for anvendelsen af frekvensbåndet er, at det i dag anvendes til tv-broadcasting. En national beslutning om anvendelsen af dette frekvensbånd til andre formål, f.eks. mobilt bredbånd, vurderes tidligst at kunne få effekt i 2020 og skal afvejes over for de kulturpolitiske og konkurrencemæssige hensyn bag den nuværende frekvensanvendelse.

Der iværksættes en undersøgelse af behovet for frekvenser til jordbaseret digitalt tv, herunder HDTV. Endvidere undersøges mulighederne for at anvende dele af frekvensbåndet 470-790 MHz, herunder i særdeleshed 700 MHz-frekvensbåndet, til mobilt bredbånd samt eventuelle konsekvenser heraf. Undersøgelsen vil være tilendebragt primo 2014.

Regeringen vil have fokus på at stille dækningskrav ved kommende frekvensauktioner. Samtidig vil regeringen arbejde for at frigøre yderligere frekvenser, så trådløse bredbåndstjenester kan bidrage til, at alle danskere i 2020 kan få adgang til bredbånd med høje hastigheder, og samtidig sikre de nødvendige frekvenser til jordbaseret tv-transmission.

2.2 Bedre bredbåndsforbindelser på Bornholm

Anvendelse af digitale løsninger rummer store muligheder for borgere, virksomheder og det offentlige. En god digital infrastruktur er samtidig et fundament for blandt andet erhvervsudvikling, bosættelse, velfærdsteknologi og undervisning.

Danmark har en digital infrastruktur, der er på linje med de bedste i Europa. Regeringen har en målsætning om, at alle husstande og virksomheder skal have adgang til en bredbåndsforbindelse på mindst 100 Mbit/s download i 2020. Målsætningen skal sikre, at danskere har god adgang til den digitale infrastruktur, uanset hvor i landet de bor.

Der er fortsat områder, hvor virksomheder og forbrugere ikke kan få den ønskede bredbåndshastighed. Dette gælder specielt på Bornholm, hvor adgangen til bredbånd med høje hastigheder på hele øen er langt under gennemsnittet.

Der er i regeringens Vækstplan.dk afsat 30 mio. kr. årligt i 2014 og 2015 til sikring af bedre dækning af højhastighedsbredbånd på Bornholm.

Der er i regeringens Vækstplan.dk afsat 30 mio. kr. årligt i 2014 og 2015 til sikring af bedre bredbåndsforbindelser på Bornholm.

2.3 Bedre konkurrencevilkår på bredbåndsområdet

Muligheden for at kunne levere tv sammen med bredbånd er i dag vigtig for at kunne konkurrere på bredbåndsmarkedet. Forbrugerne efterspørger i stigende omfang bredbåndsprodukter, som både indeholder tv-forsyning og internetforbindelse. Adgangen til at kunne levere tv via bredbånd reguleres til dels af den sektorspecifikke konkurrenceregulering efter teleloven.

Derudover er det også nødvendigt for bredbåndsudbydere at have de fornødne aftaler med tv-stationerne om at kunne distribuere de forskellige tv-kanaler. Som praksis er i dag, er forhandlingsstyrken i høj grad betinget af, hvor mange kunder (seere) selskabet har.

En anden problemstilling i relation til konkurrenceforholdene på teleområdet er, at det er karakteriseret ved, at mange store investeringer sker i aktiver og infrastruktur, hvor der i investeringsøjeblikket ikke ligger nogen stor omsætning bag. De eksisterende regler om fusionskontrol tager ikke højde for denne situation, da de tager udgangspunkt i den samlede omsætning for de involverede virksomheder. Der kan derfor ske opkøb, der skader konkurrenceforholdene på telemarkedet, uden at det fanges af reglerne om fusionskontrol. Formålet med sektorspecifik fusionskontrol er at dæmme op for en konkurrencebegrænsende koncentration af infrastrukturen på telemarkedet

Erhvervs- og Vækstministeriet vil undersøge tv-indholdsområdets betydning for konkurrencen på bredbåndsområdet, samt om der er behov for at indføre særlige regler om fusionskontrol på teleområdet. Initiativet vil kunne styrke konkurrencen på bredbåndsområdet, hvilket vil være til gavn for forbrugerne i form af flere valgmuligheder og lavere priser.

Undersøgelsen gennemføres af Erhvervs- og Vækstministeriet og vil være afsluttet i efteråret 2013.

Erhvervs- og Vækstministeriet gennemfører en undersøgelse af mulighederne for at forbedre konkurrencesituationen på bredbåndsmarkedet ved at give bedre adgang til tv-indhold og for at indføre særlige regler om fusionskontrol.

Muligheden for at kunne levere tv sammen med bredbånd er i dag vigtigt for at kunne konkurrere på bredbåndsmarkedet. Mange investeringer på teleområdet sker i dag, uden at der ligger en stor omsætning bag. Dette kan under visse omstændigheder påvirke konkurrencesituationen negativt.

2.4 Bedre vilkår for udrulning af højhastighedsforbindelser

Både i by- og landområder afgør omkostningerne forbundet med udrulning af højhastighedsforbindelser i sidste ende, hvorvidt der på markedsvilkår etableres internetforbindelser med høje hastigheder. Det er væsentligt at gøre det så omkostningseffektivt som muligt at udrulle højhastighedsforbindelser.

I byområder udgør graveomkostningerne op til 80 pct. af de samlede udgifter forbundet med etablering eller reovering af højhastighedsinfrastruktur til en husstand. I landområderne udgør graveomkostningerne omkring 50 pct. af omkostningerne, men samtidig er rentabiliteten her ofte mindre for selskaberne til at etablere hurtige internetforbindelser. Derudover findes der allerede i dag en del kabel- og tomrør gravet ned i jorden, som kan anvendes til internetudrulning (via kabelteknologi), men der er ikke overblik over, hvor de ligger.

Øget gennemsigtighed og koordination af gravearbejder samt fælles udnyttelse af IKT-infrastruktur vil gøre det mere omkostningseffektivt og billigere at etablere internetforbindelser med høje download- og uploadhastigheder til virksomheder og borgere i hele landet.

Inden udgangen af 2013 vil regeringen lancere en plan for forbedring af vilkårene for udrulning af højhastighedsforbindelser i Danmark ved at skabe øget transparens om eksisterende kabel- og tomrør og bedre muligheder for omkostningseffektiv etablering af infrastruktur. Dette indebærer blandt andet en tydeliggørelse af de lovgivningsmæssige rammer og kommunernes muligheder i forbindelse med godkendelse af gravearbejder, og bedre vilkår for en effektiv anvendelse af både eksisterende og kommende IKT-infrastruktur, som fx etableres gennem kortlægning af og adgang til information om ledig kapacitet af ikke-anvendte tomrør. Endelig skal planen undersøge muligheden for deling af tomrør og anden infrastruktur, som det bl.a. er kendt fra mastedeling på mobilområdet.

Regeringen vil undersøge mulighederne for at skabe bedre rammer for koordineret anvendelse og etablering af IKT-infrastruktur og dermed forbedre rentabiliteten og incitamentet til at etablere hurtige internetforbindelser, særligt til yderområderne.

2.5 Individuelt valg af tv-distributør

Markedet for distribution af tv-kanaler ændrer sig i disse år, og det har rejst et behov for at se på, om reglerne for tv-forsyning på boligområdet fortsat er tidssvarende. Efter de gældende regler er almene lejere og andelshavere som udgangspunkt forpligtet til at betale til den fælles tv-forsyning i ejendommen. I private udlejningsejendomme er deltagelse i fælles tv-forsyning aftalebaseret. Der er som udgangspunkt adgang for den enkelte til at supplere den fælles tv-forsyning med de programmer, han måtte ønske. Hvis man skal betale til en fælles tv-forsyning, kan det have en negativ indvirkning på incitamentet til at vælge et andet teleselskab til at levere bredbånd i kombination med bredbånd-tv, hvilket er en barriere for konkurrencen på bredbåndsområdet.

Det fremgår af medieaftalen af 9. oktober 2012, at det skal undersøges, om de gældende ordninger på boligområdet, for så vidt angår tv-forsyning, fortsat er hensigtsmæssige, eller om der er behov for via lovgivning at give øget mulighed for individuelt valg af tv-distributør.

Undersøgelsen skal bl.a. belyse de økonomiske konsekvenser af et mere frit valg for den enkelte lejer/andelshaver. Hvis undersøgelsen viser, at et mere frit valg generelt set ikke vil påføre lejerne/andelshaverne større udgifter til tv-forsyning, end de har i dag, vil regeringen komme med forslag til konkrete ændringer. Initiativet vil kunne øge brugernes frie valg og forbedre konkurrenceforholdene, for så vidt angår distribution af tv-kanaler og bredbånd.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter undersøger i samarbejde med og Kulturministeriet konsekvenserne af et mere frit valg af tv-distributør for den enkelte lejer/andelshaver.

Regeringen har i medieaftalen af 9. oktober 2012 og i udspillet "Styrket konkurrence til gavn for Danmark" taget initiativ til at undersøge, om de gældende ordninger på boligområdet for tv-forsyning fortsat er hensigtsmæssige, eller om der er behov for via lovgivning at give øget mulighed for individuelt valg af tv-distributør. Dette vil samtidig kunne bidrage til at øge konkurrencen på bredbåndsmarkedet.

3. Initiativer i relation til udbyderne

3.1 God markedsføringsskik på teleområdet

Telemarkedet har gennem længere tid været præget af en lav grad af gennemsigtighed. Markedsføring af bredbåndshastigheder og -tjenester har været ugennemsigtig. Fx har det været tilladt at reklamere med såkaldte "op til"-hastigheder, som forbrugerne aldrig kunne opnå, fordi en del af kapaciteten blev brugt til levering af signalet.

Forbrugerombudsmanden, telebranchen og forbrugerrepræsentanter er i november 2012 blevet enige om nye retningslinjer for markedsføring af bredbånd. De nye retningslinjer fastslår blandt andet, at anvendelsen af begrebet "op til"-hastigheder samt markedsføring af mobilt bredbånd skal leve op til en række nærmere definerede krav, der skal gøre produkterne mere gennemsikkelige for forbrugerne.

Det forventes, at de reviderede teleretningslinjer i forhold til markedsføring af bredbåndshastigheder vil få en positiv indvirkning på gennemsigtigheden på telemarkedet og øge konkurrencen.

De nye retningslinjer for markedsføring af bredbånd trådte i kraft den 1. marts 2013.

Gennem implementeringen af de nye teleretningslinjer for markedsføring af bredbåndshastighed vil regeringen bidrage til øget gennemsigtighed og mobilitet på telemarkedet.

Lav gennemsigtighed på telemarkedet hæmmer konkurrencen, da forbrugerne har svært ved at navigere imellem teleselskabernes mange tilbud. Regeringen lægger vægt på, at teleselskabernes markedsføring af hastigheden på bredbåndsforbindelser er retvisende. Det vil sige, at den markedsførte hastighed svarer til den hastighed, forbrugerne reelt oplever.

4. Initiativer i relation til kommuner og regioner

4.1. Bedre kommunale muligheder for bredbåndsudrulning

God bredbåndsdekning er vigtig for den kommunale erhvervsudvikling – både i forhold til at tiltrække og fastholde virksomheder og borgere, herunder understøtte hjemmearbejdspladser, udrulle velfærdsteknologiske løsninger, og sikre god adgang til offentlig digital borgerservice, fjernundervisning mv. Flere kommuner efterspørger mulighed for en mere aktiv rolle i at styrke bredbåndsdekningen i lokalområder med dårlig dekning.

Regeringen vil skabe klare rammer for, at kommunerne kan spille en aktiv rolle i at fremme bredbånd der, hvor markedet ikke dækker tilstrækkeligt. Ligesom staten kan stille dækningskrav i bestemte områder i forbindelse med frekvensauktioner, kan kommunerne stille dækningskrav i forbindelse med indkøb af bredbånd til kommunens institutioner. Konkret kan det ske ved, at kommunerne i forbindelse med indkøb til fx egne medarbejdere, folkeskoler og plejeboliger, stiller krav i udbuddet om, at de selskaber, der byder på opgaven, også skal tilbyde bredbåndsdekning i områder af kommunen, hvor dekningen er mindre god.

Erhvervs- og Vækstministeriet udarbejder et cirkulære/vejledning til erhvervsfremmeloven, der nærmere fastlægger hvordan og på hvilke vilkår, kommunerne kan stille dækningskrav, og dermed sikre bedre dekning til virksomheder og borgere.

Det vil desuden blive undersøgt, hvordan kommunerne kan gives bedre muligheder for at fremme bredbånd, fx ved at stille passiv IKT-infrastruktur til rådighed, herunder nedlægning af tomrør mv. i backboneinfrastrukturen. Endvidere fremsætter regeringen lovforslag om, at frikommuner kan stille trådløse netværk til rådighed på udvalgte steder for at fremme turismen i lokalområdet.

Erhvervs- og Vækstministeriet udsteder cirkulære/vejledning inden udgangen af 2013.

Regeringen vil give kommunerne klare rammer for fremover at spille en mere aktiv rolle i at fremme bredbåndsinfrastruktur, hvor dekningen i dag er mindre god. Erhvervs- og Vækstministeriet vil udarbejde et cirkulære/vejledning til erhvervsfremmeloven, som skaber klarhed om kommunernes mulighed for at stille dækningskrav i lokale områder i forbindelse med indkøb til kommunens institutioner.

4.2 De regionale vækstfora som katalysator for bedre dækning

Der er kommunale og regionale forskelle på udfordringerne i forhold til en veludviklet digital infrastruktur. Erfaringer fra flere steder i landet, bl.a. Samsø, Vejen og Region Midtjylland, viser, at løsningerne ofte med fordel kan findes i et tæt partnerskab med de relevante lokale aktører, herunder region, kommuner, erhvervsliv m.fl.

Regeringen vil i forbindelse med de kommende forhandlinger om vækstpartnerskaber med de regionale vækstfora foreslå, at de relevante regionale vækstfora med bistand fra regeringen ser på konkrete regionale initiativer, der kan fremme bedre bredbånd og mobildækning i områder med dårlig dækning.

Mulige emner for vækstpartnerskaberne kan fx være udbredelse af information, fælles planlægning i samarbejde med bredbåndsudbydere og intelligente offentlige indkøb. Endvidere kan partnerskabsaftalerne være med til at sætte fokus på bedre forhold for opstilling af mobilmaster.

Regeringen foreslår, at konkrete initiativer på mobil- og bredbåndsområdet fremover indgår i partnerskabsaftaler. Det skal medvirke til et stærkt og fokuseret partnerskab om fremme af digital infrastruktur mellem regeringen og fx de regionale vækstfora, som kan være en væsentlig drivkraft i den lokale udvikling.

4.3 Mere information og vejledning til kommuner og regioner

Der er fortsat mindre områder i landet, hvor adgangen til bredbåndsforbindelser ikke er tilstrækkelig god. Regioner, kommuner, foreninger og andre lokale aktører kan spille en vigtig rolle her men finder det ofte vanskeligt som følge af komplekse juridiske, tekniske, strategiske og praktiske problemstillinger.

Erhvervs- og Vækstministeriet vil samle og dele viden om bl.a. lokale aktørers mulighed for at få bedre bredbånd. Samtidig vil Erhvervs- og Vækstministeriet tage initiativ til dialog med de aktører, der kan bidrage til at løse konkrete, lokale problemer på bredbåndsområdet.

Et højt informations- og vidensniveau skaber bedre muligheder for regionale, kommunale eller lokale initiativer til fremme af bredbåndsudrulning, og derigennem en mere veludviklet digital infrastruktur.

Regeringen vil iværksætte en målrettet informationsindsats i forhold til regioner, kommuner og lokale aktørers muligheder for at fremme udrulningen af bredbånd.

Foruden at udbyde information vil Erhvervs- og Vækstministeriet igangsætte en opsøgende dialog med de regioner og kommuner, hvor der er særlige lokale udfordringer med adgangen til tilfredsstillende bredbåndshastigheder, samt de selskaber og organisationer, der kan bidrage til lokale løsninger.

5. Initiativer i relation til forbrugerforhold

5.1 Ny brugerbaseret bredbåndmåler

Forbrugerne kan i dag måle deres bredbåndshastighed med Bredbåndsmåleren. I den nuværende måler bruges målingerne dog ikke systematisk til kortlægning af bredbåndshastigheder, idet data fx ikke kombineres med brugerens geografiske placering. Der bliver dagligt foretaget ca. 4.000 målinger af brugernes bredbåndshastigheder på Bredbåndsmåleren. Måleren rummer derfor et stort potentiale til at kortlægge brugernes hastigheder i hele landet og for de enkelte teleselskaber.

På baggrund af frivilligt indtastede brugeroplysninger udbygges Bredbåndsmåleren med en interaktiv kortløsning, der illustrerer de opsamlede bredbåndsdatabaser af målinger af faktiske hastigheder.

Kortløsningen vil blive kombineret med en tilhørende visning af den nuværende rapportering af bredbåndskortlægningen. Der vil samtidig blive udarbejdet en mobil udgave af Bredbåndsmåleren.

Den opdaterede bredbåndsmåler giver øget gennemsigtighed og konkurrence på bredbåndsmarkedet. Den nye version af Bredbåndsmåleren forventes lanceret på Erhvervsstyrelsens hjemmeside i foråret 2013.

Regeringen vil udvide den eksisterende bredbåndsmåler med en funktionalitet, der bl.a. gør det muligt at registrere og vise forbrugernes målinger. Initiativet indgår også i det forbrugerpolitiske eftersyn, som regeringen har offentliggjort august 2012.

5.2 En mere detaljeret bredbånds- og mobilkortlægning

Erhvervs- og Vækstministeriet udarbejder årligt en kortlægning af udbredelsen af bredbånd i Danmark på baggrund af data fra teleselskaberne. Kortlægningen estimerer på postnummerniveau udbredelsen af forskellige bredbåndsteknologier og hvilke hastigheder, der er tilgængelige for forbrugerne. Den kan imidlertid ikke anvendes til at vurdere mulighederne på husstands niveau. Det kan derfor være vanskeligt for kommuner, virksomheder og husstande at identificere hvilke muligheder for bredbåndsdækning, der er i konkrete lokale områder, og hvor der kan være problemer med manglende bredbåndsdækning.

Efter norsk forbillede har Erhvervs- og Vækstministeriet derfor igangsat et pilotforsøg, hvor en mere præcis opgørelsesmetode afprøves på udvalgte områder af landet for at vurdere muligheden for efterfølgende at implementere en ny og mere præcis opgørelsesmetode for adgangen til bredbånd. Pilotforsøget vil kræve mere detaljerede oplysninger fra udbyderne om deres bredbåndsinfrastruktur på bygningsniveau.

I løbet af 2013 vil Erhvervs- og Vækstministeriet endvidere undersøge, hvorvidt der kan udarbejdes en bedre kortlægning af mobilt bredbånd, som kan supplere den kortlægning af mobiltaledækningen, der blev offentliggjort december 2012.

En mere præcis bredbåndskortlægning vil kunne øge gennemsigtigheden på bredbåndsmarkedet. En forbedret kortlægning vil dertil give offentlige myndigheder, borgere og virksomheder en bedre indsigt i bredbåndsdækningen på lokalt niveau, samtidig med at det vil give bedre muligheder for at iværksætte målrettede initiativer.

Endelig har Erhvervs- og Vækstministeriet primo 2013 iværksat målinger af mobildækningen på 420 steder i Danmark, hvor kommuner mv. har indrapporteret en utilfredsstillende udendørs mobil taledækning. Målingerne vil bl.a. afdække, hvorvidt mobiloperatørernes offentliggjorte dækningskort er retvisende, herunder om den oplevede manglende dækning skyldes brugernes valg af mobilselskab eller mobiltelefon. Resultatet af denne kortlægning vil foreligge medio 2013.

Regeringen ønsker at forbedre de eksisterende bredbånds- og mobilkortlægninger, så borgere, virksomheder og offentlige myndigheder kan få en bedre og mere detaljeret indsigt i bredbåndsdækningen på lokalt niveau.

5.3 Nøddrift af bredbåndsforbindelser ved konkurstilfælde

I sommeren 2012 gik internetudbyderen Skyline konkurs. Det medførte, at godt 40.000 borgere og 5.000 virksomheder fra den ene dag til den anden risikerede at miste deres internetforbindelse, idet der ikke var noget andet selskab, der ønskede at overtage leverancen af forbindelsen til de berørte kunder.

Særligt for de virksomheder og erhvervsdrivende, der blev ramt, var situationen særdeles u hensigtsmæssig, da mange af dem med meget kort varsel risikerede at stå uden adgang til internet i en periode.

Regeringen vil derfor fremsætte lovforslag om etableringen af nøddrift, som indebærer, at borgere og virksomheder ikke mister deres internetforbindelse fra den ene dag til den anden bare fordi, deres bredbåndsudbyder er gået konkurs.

I dag er adgang til internettet essentielt for langt de fleste virksomheder, når de skal gennemføre og udvikle deres forretning fx i forbindelse med daglig handel med kunder på nettet, den almindelige drift, eller indberetninger, der skal sendes til det offentlige.

I en tid, hvor flere og flere er afhængige af daglig internetadgang, finder regeringen det afgørende at sikre, at alle har internet adgang således der skabes stabile rammer og sikkerhed for, at vigtige funktioner i samfundet uafbrudt kan være online.

Med forslaget vil borgere og virksomheder få sikkerhed for at have adgang til en internetforbindelse i 30 dage efter, at deres udbyder er gået konkurs, og man vil samlet set få længere tid og mere ro til at finde en alternativ internetforbindelse hos et andet selskab.

Forslaget fremsættes i april 2013.

Regeringen vil fremsætte forslag om ændring af teleloven, hvormed der muliggøres nøddrift, så borgere og virksomheder ikke risikerer at stå uden internetforbindelse fra den ene dag til den anden i tilfælde, hvor deres internetudbyder er gået konkurs.

6. Bedre **mobildækning**

Adgang til mobiltelefoni er blevet en forudsætning for etablering af erhvervsvirksomhed, og også private borgere har en forventning om at kunne bruge mobiltelefon overalt. På den baggrund er der stigende fokus på områder med svagere eller ingen dækning (mobilhuller).

Udbygningen af mobilnettene foregår på et markedsbaseret grundlag, og det betyder, at mobilselskabernes investeringer i udbygning af dækning og øget kapacitet prioriteres på et forretningsmæssigt grundlag.

Der er fire mobilnet i Danmark (TDC, Telenor, Telia og 3).

Mobilselskaberne lever op til dækningskravene i deres tilladelser, og set i international sammenhæng er mobildækningen i Danmark god. Den seneste mobilkortlægning viser, at 477 af Danmarks i alt 586 postnumre har en geografisk udendørsdækning på mere end 99 pct. fra mindst et mobilselskab.

Med dette udspil fremsætter regeringen en række forslag til at fjerne barrierer for at skabe bedre mobildækning. Hensigten er at tilvejebringe de bedst mulige rammer for, at mobilselskaberne investerer i nettenes fortsatte udbygning også i tyndt befolkede områder.

6.1 Bedre muligheder for mobilantenner i åbent land

Regeringen ønsker at gøre det nemmere at forbedre mobildækningen i landområderne og kysterne, hvor borgere og virksomheder i stigende grad efterspørger en bedre mobildækning. Udbygningen af digital infrastruktur i disse områder skal dog afbalanceres med hensynet til natur og landskab.

Placering af master og antenner i det åbne land giver særlige udfordringer for mobilselskaberne og for kommunerne som landzonemyndighed, da der ofte er tale om naturskønne eller fredede områder. Det betyder, at det kan være vanskeligt at skabe optimal mobildækning uden at skæmme disse områder. Samtidig betyder det, at ansøgningsprocessen ved opsætning af nye antenner til fremme af dækningen kan være langvarig og kompliceret, da der både skal søges om byggetilladelse og landzonetilladelse i disse områder.

Regeringen vil ændre planloven, så der ikke længere kræves landzonetilladelse til etablering af antenner på eksisterende master, der anvendes til offentlig mobilkommunikation, samt på siloer og høje skorstene. Endvidere udarbejdes en revideret vejledning om planlovens regler for opsætning af mobilmaster og antenner, som fremmer en ensartet og gennemsigtig praksis på området.

Uanset lempelserne vil det fortsat kræve landzonetilladelse at opstille nye mobilmaster i det åbne land.

Initiativerne forenkler og forkorter ansøgningsprocesserne til opsætning af nye antenner. Dermed gives mobilselskaberne bedre muligheder for at udbygge mobilnettene i tyndt befolkede områder, hvor der er dårlig mobildækning. Dette vil gavne både mobiltale- og bredbåndsdækning.

Forslag til ændring af planloven er fremsat. Vejledning udarbejdes i første halvår 2013.

Regeringen har fremsat forslag til ændring af planloven, således at der ikke kræves landzonetilladelse til etablering af antenner på eksisterende master, der anvendes til offentlig mobilkommunikation, samt på siloer og høje skorstene. Endvidere udarbejder Naturstyrelsen en revideret vejledning om planlovens regler for opsætning af mobilmaster og antenner.

6.2 Klare rammer for kommuners udlejning

Etableringen af nye master er en af de primære barrierer for den lokale udbygning af mobildækningen og det mobile bredbåndsnet, idet det mulige indtjeningsgrundlag for teleselskaberne er for ringe til at opveje omkostningerne ved at opsætte nye master og afholde masteleje. Nogle kommuner med områder med dårlig dækning har tilkendegivet, at de gerne vil fremme udbygningen af mobildækning i området ved at tilbyde teleselskaberne at stille grunde og master til rådighed uden beregning eller på vilkår, der afspejler, at der er et spinkelt kommercielt grundlag. Ca. 25 pct. af alle mobilantenner er opsat på kommunale ejendomme og grundstykker.

Lejefastsættelsen i forbindelse med udlejning af mastearealer og antennepositioner er i dag ikke særskilt reguleret, men skal følge de almindelige konkurrenceretlige principper. Det har skabt usikkerhed om, hvorvidt kommunerne i tyndtbefolkede områder kan tilbyde teleselskaberne lejevilkår, der afspejler det spinkle kundegrundlag, med henblik på at fremme mobildækningen. I lyset af at en lejeaftale om masteareal typisk indgås i et 10-20 års perspektiv, er det afgørende at skabe klarhed om rammerne.

Regeringen vil derfor skabe klarhed på området ved at indføre en hjemmel i teleloven, om at kommuner kan tilbyde teleselskaberne lejevilkår, der afspejler kundegrundlaget i områder, hvor indtjeningsgrundlaget er så spinkelt, at det ikke er relevant for private udlejere at udleje areal til mobilmaster, og at opsætning af master således ikke vil kunne finde sted på kommercielt grundlag. Det kan fx være i tyndtbefolkede landområder, hvor kundegrundlaget er meget spinkelt, og hvor kommunerne ønsker at stille grunde og master til rådighed til en lav leje eller helt uden beregning.

Derudover udarbejder Erhvervs- og Vækstministeriet en vejledning om lejevilkår med henblik på at fremme klarhed på området, jf. initiativ 7.2.

Ved at skabe klare rammer for hvornår kommuner kan tilbyde teleselskaberne lejevilkår, der afspejler kundegrundlaget, kan mobildækningen fremmes i områder, hvor der er et begrænset kommercielt grundlag for at skabe bedre dækning.

Der fremsættes et lovforslag i april 2013.

Regeringen vil indføre en hjemmel i teleloven for kommuner til at tilbyde teleselskaberne lejevilkår for adgang til grunde, bygninger eller kommunale master, der afspejler kundegrundlaget. Erhvervs- og Vækstministeriet udarbejder en vejledning om lejevilkår med henblik på at fremme klarhed på området.

6.3 Bedre indendørs mobildækning ved nybyggeri

Det er uhensigtsmæssigt, hvis overvejelserne om etablering af indendørs dækning i større nybyggerier først sker efter, at byggeriet står færdigt. Behovet for mobildækning bør indtænkes allerede ved projekteringsfasen af større bygge- og anlægsarbejder.

Valg af byggematerialer kan have betydning for den efterfølgende mobildækning i en bygning, idet der kan være byggematerialer, som afskærmer mobilsignalerne. Der er imidlertid ikke nogen systematisk viden om, hvordan de forskellige materialer og produkter påvirker mobildækningen i en bygning.

Regeringen ønsker at skabe større fokus på mobildækning i større bygge- og anlægsprojekter. Der igangsættes derfor en analyse af samspillet mellem anvendelsen af byggematerialer/byggemetoder og udbredelsen af mobilsignaler i større byggekonstruktioner.

På baggrund af analysens resultater vil der blive taget stilling til igangsættelse af eventuelle tiltag.

Analysen færdiggøres primo 2014.

Regeringen vil sætte fokus på, at mobildækning indtænkes i større bygge- og anlægsarbejder, og at der opbygges systematisk viden om virkningen af byggematerialer på mobildækning i bygninger. Initiativerne bidrager til, at byggeprojekter kan gennemføres, uden at der bliver behov for efterfølgende afhjælpning af problemer med mobildækning.

6.4 Dansk standard for master

Sagsbehandlingstiden for byggetilladelser til at opføre master kan ifølge branchen være årsag til en langsommere udbygning af mobilnettet. En dansk standard for master kan hjælpe til en hurtigere kommunal sagsbehandling, da en henvisning til standarden i ansøgningen kan lette sagsbehandlingen i forhold til de konstruktionsmæssige forhold i den enkelte sag.

Dansk Standard har igangsat udarbejdelsen af en dansk standard, som vil være færdiggjort medio 2013.

Dansk Standard vil for Erhvervs- og Vækstministeriet udarbejde en dansk standard for master. En dansk standard vedrørende udformningen af master vil understøtte en hurtigere sagsbehandling af byggetilladelser til at opføre master i kommunerne.

7. Initiativer i relation til mobilselskaberne

7.1 Bedre indendørs mobildækning

Det er vanskeligt at opnå god indendørs mobildækning, da det er svært for radiosignaler at trænge ind i bygninger, bl.a. grundet isolering i bygninger.

Regeringen vil opfordre mobilselskaberne til at markedsføre femtoceller og minibasestationer.

Med opkobling af en femtocelle til husstandens bredbåndsforbindelse kan der skabes indendørs dækning med tale og mobilt bredbånd i husstanden. Femtoceller markedsføres i Storbritannien af mobilselskaberne, hvor de er prissat til ca. 500 kr. og således er velegnede til forbrugersegmentet. Femtocellen har samme størrelse som en trådløs router, der anvendes til trådløse hjemmenet.

Minibasestationer er små basisstationer, som kan være attraktive at anvende i forbindelse med kontorkomplekser, hvor det kan være vanskeligt at dække dybt inde i bygningen, eller hvor der er behov for særlig stor kapacitet.

Anvendelse af femtoceller vurderes at have en væsentlig effekt i forhold til at skabe indendørs dækning for tale og mobilt bredbånd i en enkelt husstand. Minibasestationer kan fx være gode i kontorkomplekser, hvor det kan være vanskeligt at dække dybt inde i bygningen, eller hvor der er behov for særlig stor kapacitet.

Erhvervs- og Vækstministeriet vil bede mobilselskaberne om at redegøre for deres planer for udbud og installation af femtoceller og minibasestationer med henblik på, at disse oplysninger gøres offentligt tilgængelige. Markedsføring forventes i givet fald at kunne ske umiddelbart derefter.

Regeringen anbefaler mobilselskaberne at give deres kunder mulighed for at opnå bedre indendørs dækning gennem markedsføring af femtoceller til private husstande og minibasestationer til erhvervslivet.

7.2 Bedre lejevilkår og deling af mobilmaster

Når mobilselskaberne sætter master eller antenner op, anvendes der oftest en standardkontrakt udarbejdet af branchen, som har været forelagt konkurrencemyndighederne. Når kontrakterne efter 10 år løber ud og skal genforhandles, giver det udlejeren mulighed for at øge lejen. Mobilselskabet kan stå i en situation, hvor den nye leje bliver urimelig høj, men hvor alternativet – at flytte til et nyt sted – heller ikke er økonomisk attraktivt. Mobilselskabet har i mange tilfælde ikke et reelt alternativ til at blive i kontrakten og betale den højere leje.

Regeringen anbefaler mobilbranchen at justere standardkontrakterne og oprette et privat klagenævn til behandling af tvister på området. Ændringer i standardkontrakterne kan give branchen større sikkerhed mod urimelig leje fx ved at indføre betingelser, der modsvarer erhvervslejelovens regler om rimelig lejefastsættelse og lejeregulering. Samtidig kan der ændres på de sædvanlige ti års uopsigelighed til en længere periode. Endelig kan branchen oprette et privat klagenævn til afgørelse i tvister om huslejestigninger, og klagenævnet skrives ind i standardkontrakterne. Dette vil bidrage til en klar og ensartet praksis på området.

Erhvervs- og Vækstministeriet udarbejder vejledning til kommuner og statslige institutioner om lejevilkår og juridiske rammevilkår for mobilmaster i forhold til konkurrenceretten med henblik på at fremme en mere ensartet og gennemsigtig praksis på området og undgå store, ubegrundede huslejestigninger.

Standardkontrakter for fremtidige aftaler og oprettelsen af et klagenævn, der behandler tvister om husleje og bedre vejledning om lejevilkår, vurderes at få en god effekt for både mobiltale- og bredbåndsdækning.

Nye standardkontrakter kan implementeres inden udgangen af 2013. Erhvervs- og Vækstministeriet vil følge udviklingen på området med henblik på, om der er behov for lovgivning på området.

Regeringen anbefaler, at mobilbranchens standardkontrakt for master og antenner muliggør, at masteleje i højere grad følger markedsniveauet. Regeringen anbefaler desuden, at branchen opretter et klagenævn til afgørelse af tvister om huslejfastsættelse. Initiativet vil bringe udlejning på masteområdet i bedre overensstemmelse med øvrig erhvervsudlejning.

Erhvervs- og Vækstministeriet udarbejder en vejledning om lejevilkår med henblik på at fremme en mere ensartet og gennemsigtig praksis på området.

8. Initiativer i relation til kommunerne

8.1 Dækningskrav i offentlige indkøb

Kommunerne kan bruge de kommunale indkøb til at sikre bedre mobildækning i deres lokale område. I forbindelse med indkøb af teleydelser til fx ældreplejen eller daginstitutionsområdet skal kommunerne kunne stille krav om, at budgiverne skal oplyse, hvor god dækning det aktuelle mobilselskab har i lokalområdet, og om de vil kunne opfylde eventuelle krav om bedre dækning.

SKI-aftalerne om mobiltelefoni giver ikke i dag mulighed for at stille denne type krav, og det er også begrænset, hvor ofte kommunerne bruger muligheden i egne udbud af mobiltelefoni.

Regeringen anbefaler, at der i offentlige udbud stilles krav om dækning ved indkøb af telefonydelser.

Kommunens indkøb af fx mobiltelefoner til hjemmeplejen kræver mobildækning i hele kommunen, hvor hjemmeplejen kommer, og har dermed den sidegevinst, at andre borgere og virksomheder også får glæde af en bedre mobildækning.

Kommuner kan vælge enten at gennemføre et udbud eller anvende SKI-aftaler, når de køber ind. Et øget fokus på dækning ved offentlige indkøb må forventes at få teleselskaberne til at øge deres fokus på dette parameter som en forudsætning for at kunne vinde offentlige udbud af teleydelser.

Dækningskrav vil blive indarbejdet i genudbud af SKI's aftaler om telekommunikation. Regeringens anbefalinger til kommunerne forventes færdiggjort medio 2013.

Regeringen anbefaler, at der i offentlige udbud stilles krav om dækning ved indkøb af telefonydelser. Erhvervs- og Vækstministeriet vil indgå i et samarbejde med SKI i forbindelse med genudbud af SKI's aftaler om telekommunikation, således at offentlige myndigheder kan stille krav om dækning ved indkøb under SKI.

8.2 Dialog og større kommunalt fokus på mobildækning

Det er vigtigt, at der lokalt er fokus på mulighederne for at forbedre mobildækningen. De 98 kommuner forholder sig på vidt forskellig måde til udbygningen af mobilnet i deres område.

Mobilselskaberne bruger eksterne tekniske konsulenter til identifikation af nye mastepositioner, og dette kombineret med behovet for ofte at involvere flere forvaltningsenheder i kommunerne kan vanskeliggøre dialogen mellem de to umiddelbare parter (kommune og mobilselskab) og mindske gennemsigtighed i processen omkring opsætning af master og antenner. Der er således på flere punkter risiko for, at processen ikke forløber smidigt, og mobil- og bredbåndsudbygningen derfor ikke sker i det omfang og med den hastighed, som er ønsket og forudsat af mobilselskab, kommune eller staten.

En del kommuner har udarbejdet såkaldte mastepolitikker, der beskriver, hvordan kommunen ønsker at håndtere opsætning af master og antenner. En sådan politik eller administrationsgrundlag kan give bedre overblik og gennemsækelighed for alle parter.

Regeringen anbefaler, at alle kommuner har en mastepolitik, og at kommunerne i deres planlægning tager aktivt stilling til udbygningen af en mobil- og bredbåndsinfrastruktur.

En politik for mobil- og bredbåndsudbygning vil smidiggøre processen omkring opsætning af master og antenner og derigennem bidrage til forbedringen af den samlede digitale infrastruktur i det lokale område. Dette vil gavne såvel mobil tale- som bredbåndsdækning.

Derudover har Erhvervs- og Vækstministeriet i samarbejde med KL og mobilbranchen udarbejdet et koncept til kommunal mastepolitik. Konceptet for kommunal mastepolitik blev udsendt til kommunerne i efteråret 2012. Erhvervs- og Vækstministeriet er i løbende dialog med kommuner og branchen om konkrete spørgsmål vedrørende øget dækning med mobiltale og bredbånd, og derudover vejleder Erhvervs- og Vækstministeriet mere generelt om baggrunden for den kraftige mobil- og bredbåndsudbygning, der foregår i disse år. Dialogen og vejledningsaktiviteterne formaliseres og videreføres løbende.

Regeringen anbefaler, at dialogen mellem branchen og kommunerne udbygges, og at kommunerne træffer politiske beslutninger om rammerne for udbygningen af mobiltale- og bredbåndsinfrastruktur i deres område.

Dette vil give kommunerne et større ejerskab til forbedring af den samlede digitale infrastruktur i det lokale område.

9. Initiativer i relation til forbrugerforhold

9.1 Bedre information om mobiltelefoners modtagerforhold

Der er behov for at se på mulighederne for at forbedre informationen om mobiltelefoners antenner. I en moderne, kompakt telefon er det ofte nødvendigt med en lille antenne, hvilket ofte går ud over modtageegenskaberne. En telefons modtageegenskaber kan variere meget fra model til model, og alt efter hvordan telefonen holdes af brugeren under samtalen. Det er meget svært som forbruger at vurdere, om en given telefon har gode eller dårlige modtageegenskaber, inden man køber den.

Forbrugerne skal have mulighed for at få oplysninger om mobiltelefoners modtageegenskaber, så forbrugerne har bedre mulighed for at sammenligne de enkelte telefonmodeller. Det vil kunne ske gennem en mærkningsordning for mobiltelefoners modtageegenskaber. En sådan mærkningsordning kan imidlertid ikke indføres for Danmark alene, men skal i givet fald indføres på EU-plan. Regeringen vil derfor arbejde for, at der indføres en fælles EU-mærkning for mobiltelefoners modtageegenskaber.

På kortere sigt vil Erhvervs- og Vækstministeriet iværksætte en undersøgelse af mobiltelefonernes modtageegenskaber. Undersøgelsen udarbejdes i samarbejde med relevante parter og eksperter, fx mobilsekskaberne og Aalborg Universitet. Resultater af undersøgelsen offentliggøres, så den enkelte forbruger kan træffe sit valg om telefonmodel på et bedre grundlag. Undersøgelsen færdiggøres inden udgangen af 2013.

Forskelle i oplevet mobildækning afhænger ikke bare af telefonernes forskellige modtageegenskaber. Også lokale forskelle i landskabet giver forskellige oplevelser af mobildækningen. Det undersøges, hvordan der kan udvikles en app, der kan indikere geografiske forskelle i dækningen. App'en indsamler oplysninger om den oplevede dækning i forbindelse med, at forbrugerne bevæger sig rundt i landskabet.

Regeringen vil arbejde for, at der indføres en fælles EU-mærkning for mobiltelefoners modtageegenskaber.

Erhvervs- og Vækstministeriet vil iværksætte en undersøgelse af mobiltelefoners modtageegenskaber, der offentliggøres inden udgangen af 2013.

Det vil endvidere i 2013 blive undersøgt, hvordan der kan udvikles en app, der kan indsamle oplysninger om oplevet dækning. Herved kan dækningen i forskellige områder sammenlignes.

Bedre bredbånd og mobildækning i hele Danmark

2012/13:20

Henvendelse om udgivelsen kan i øvrigt ske til

Erhvervs- og Vækstministeriet
Slotsholmsgade 10 – 12
1216 København K

Tlf.: 33 92 33 50
E-mail: evm@evm.dk

ISBN

978-87-92985-26-2

Elektronisk publikation

978-87-92985-27-9

Design af omslag

e-Types & India

Foto

Polfoto

Tryk

Rosendahl Schultz Grafisk A/S

Web

Publikationen kan hentes på www.evm.dk

